І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь…
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 151. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 7-го СЕРПНЯ, 1959. 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 7, 1959. No. 151. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ УХВАЛИТИ ЗАКОН ДЛЯ ОЗДОРОВЛЕННЯ РОБІТНИЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Вашингтон. — Сенат ще 25-го квітня ц. р. ухвалив новий робітничий законопроєкт, а Палата Репрезентантів саме тепер розглядає аж три нові законопроєкти в цій справі. Президент Айзенгавер від січня ц. р. вже кілька разів публічно вимагав, щоб Конгрес прийняв новий законопроєкт, який дозволив би оздоровити робітничі організації, в яких несумлінні урядовці досі безкарно могли зловживати доброзичливими фондами робітничих спілок та витрачувати мільйони долярів, як виявилося під час переслухань в справі Бека і Гоффи. Перед ухваленням нового законопроєкту президент Айзенгавер мав в четвер 6-го серпня звернутися за підтримкою до американського народу і тим способом вплинути на демократичну більшість в Палаті, щоб вона ухвалила гостріший робітничий законопроєкт, який дійсно вможливлював би контролю фондів в робітничих організаціях і який увів би дійсний демократизм в ті організації. — Комісія правил в Палаті Репрезентантів починає дебати над робітничим законопроєктом, і можна буде внести необмежене число поправок до зголошених законопроєктів. Президентові подобається законопроєкт конгресменів Лендрума-Гріффіна, який підтримують республіканці і південні демократи. Північні демократи воліли б законопроєкт конгресмена Елліота, який є досить лагідний, але який більше відповідав би представникам робіт. організацій, які гостро критикують законопроєкт Лендрума-Гріффіна, називаючи його „каральним законопроєктом", бо в ньому є гостріші постанови про пікетування і бойкот під час страйків. Представник демократичної більшости в Сенаті сенатор Линдон Б. Джансон заявив у справі нового робітничого законопроєкту, що „мало є людей, які не хотіли б дійсно протиракетерського закону. Але трудність лежить в тому, що люди розходяться в тому, що в такому проєкті є чесне і що матиме дійсні успіхи в поборюванні ракетерства. Сен. Джансон гадає, що цю саме справу муситься збірно розв'язати, і то спокійно, без гарячкування. Представники Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій заявляють що обмежування пікетування і бойкоту зв'яже руки робітничим провідникам в обороні прав своїх робітників. Робітничі провідники воліли б законопроєкт конґресмена-демократа Джана Ф. Шеллі, який вимагає того, щоб спілки звітували про свій фінансовий стан, щоб вибори відбувалися більше демократичним способом, і щоб злочинні елементи не могли займати становищ в управі робітничих організацій. Та навіть і самі робітничі провідники не мають надії, щоб той законопроєкт міг знайти більшість в Конґресі. [illegible] телевізійної [illegible] президента мають промовляти: сенатори Джан Ф. Кеннеді — автор робітничого законопроєкту, голова АФП-КІО Джордж Міні та інші конґресмени й сенатори, які на різних радієвих станціях займатимуть становище до справи робітничого закону.

Оскаржують Гоффу в тому, що дав ґенґстерам 3 мільйони спілкових грошей

Вашингтон. — В сенатській комісії, яка досліджує зловживання фондами робітничих організацій, оскаржують голову спілки шоферів Джеймса Р. Гоффу, що він із фондів спілки виплатив приятелям ґенґстерів три мільйони долярів за те, щоб могти втримувати з ними приязні відносини. Гоффа заперечив це оскарження, кажучи, що воно основане на плітках і фальшивих зізнаннях. У звіті про переслухання в справі Гоффи читається таке: „В протоколах комісії немає жахливішої і більше скандальної історії про зраду членів спілки та їхніх родин". Є наявні доводи, що Гоффа користав із спілкових грошей на те, щоб підплачувати представників ґенґстерів та здобувати їх прихильність. — Одночасно голова комісії праці в Палаті Репрезентантів конгресмен - демократ Грегем А. Барден гостро виступив проти „людей Гоффи" і Американської Федерації Праці — Конгресу Індустрійних Організацій" за те, що стараються опанувати цю конґресову комісію та змусити її діяти так, як цього собі вони бажають. Конґресмен Барден казав, що новий робітничий закон мусить бути гострий, щоб можна було припинити дію ракетирів, які „вірять в те, що закони їх не обов'язують". Але інший конґресмен - демократ Рей Дж. Медден заявив, що новий законопроєкт — це вислід не потреби тільки пропаґанди, щоб підорвати або й знищити робітничі спілки. Конґресмес Медден походить із Гери, Індіяна, з центру сталевої продукції, і тому він гостро виступив проти сталевих корпорацій, оскаржуючи їх у спричиненні страйку, що триває вже третій тиждень.

В АМЕРИЦІ

● **У зв'язку з майбутньою візитою Айзенгавера** до СССР пригадують, що досі тільки один президент ЗДА, Ф. Д. Рузвелт, відвідав СССР, коли був на конференції в Ялті у 1945 р. Айзенгавер був у Москві в серпні 1945 року як командант союзних збройних сил на військовій параді. Труман зустрічався із Сталіним поза межами СССР — у Потсдамі влітї 1945 року. Айзенгавер вже бачив Хрущова на конференції в Женеві у 1955 році.

● **Транспортовий відділ** при нюйоркській управі придбає в цьому році 100 нових вагонів для підземної залізниці. Вагони підземки своїм виглядом занадто промовисто говорять про свою старість.

● **Недавні вибори на Гаваях** потішили республіканців, які здобули там становища губернатор Трастон П. Мортон заяв одній палаті стейтової леґіслятури (в сенаті). На основі цих виборів голова Крайового Республіканського Комітету сенатор Трастан П. Мартон заявив, що його партія переможе і у виборах 1960 року, якщо буде об'єднаною і віритиме в свою перемогу.

● **Найбільшими американськими птахами** є так звані „лебеді - сурмачі", яких нараховують тепер лише 697 штук. В 1910 році думали, що цих лебедів вже зовсім немає. Водяться вони в кількох стейтах, а також в зоопарках.

● **У Брукліні** заарештовано 17-річного Деніела Святовского, що вбив у грабункових цілях Катерину Завіску, але знайшов у неї тільки одного доляра і годинник, якого продав за 3 доляри. Вбита мала великі ощадності — 39,000 долярів, але гроші тримала в банку. Хлопець признався, що хотів здобути собі гроші на подорож до Каліфорнії.

● **9 і 10 серпня в Норт Бергені, Н. Дж.,** група німців-„плятдойчів" влаштовує фестиваль для відзначення 85-річчя з дня прибуття із північної Німеччини. На фестивалі присутній буде губернатор Роберт В. Майнер, який також є німецького походження. Ця група має 43 чоловічих і 19 жіночих організацій, об'єднаних в централю.

ВЕРНУВШИСЯ ДО ВАШИНГТОНУ, НІКСОН ЗВІТУВАВ ПРЕЗИДЕНТОВІ ПРО СВОЇ ВІДВІДИНИ В СССР І В ПОЛЬЩІ

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ НЕ ВІРИТЬ У ЯКИЙСЬ БІЛЬШИЙ ПОЛІТИЧНИЙ УСПІХ З ВІДВІДИН ХРУЩОВА У ЗДА И АЙЗЕНГАВЕРА В СССР

Ричард М. Ніксон

Вашингтон. — В середу дня 5 серпня віце-президент Ричард М. Ніксон прибув з Варшави турбомоторовим літаком на військове летовище у Вашингтоні, де вітали його представники уряду і яких 3,500 громадян, зібраних на аеродромі. Зараз після свого прибуття Ніксон разом із д-ром Мілтоном Айзенгавером поїхав до Білого Дому, де під час 75-хвилинної зустрічі поінформував през. Айзенгавера загально про свою подорож і її висліди. Вичерпні і докладніші звідомлення із своєї поїздки складатиме Ніксон під час чергових зустрічей із Президентом і під час засідання уряду, що відбудеться в п'ятницю цього тижня ранком. Вислухавши звіт віце - президента Ніксона, през. Айзенгавер висловив йому признання за успішне переведення відвідин в СССР і в Польщі. Закінчуючи свій рапорт із поїздки, Ніксон вручив през. Айзенгаверові писані російською мовою особисті листи Хрущова й Ворошилова, що їх зараз же передано до державного департаменту для перекладу. Прибувши на летовище у Вашингтоні, Ніксон виголосив коротку промову до зібраних там громадян, в якій висловив своє задоволення із подорожі і підкреслив, що в загальному він зазнав в СССР дружнього ставлення збоку совєтських громадян і ввічливого трактування збоку урядових кіл. Такого ж самого трактування він вимагав би і для прем'єра Хрущова під час його майбутніх відвідин ЗДА. Від'їжджаючи з Варшави, Ніксон заявив журналістам, що він, хоч і сприяє ідеї взаємних відвідин голів обидвох держав, але ж не покладає надій на якийсь політичний успіх із цих відвідин. Не вірить теж Ніксон, щоб відвідини Хрущова у ЗДА могли змінити в чомусь неправильні погляди совєтського прем'єра на життя й ситуацію в цій країні і на американський „капіталізм". Із зустрічей і розмов з Хрущовим в нього залишилося враження, що Хрущов переоцінює совєтську могутність і можливості і недоцінює рішучої волі З'єдинених Держав обороняти свої національні інтереси, навіть ризикуючи війною. Водночас із цим Ніксон висловив задоволення із своєї поїздки, бо в зустрічах з Хрущовим й іншими членами совєтського партійного проводу й уряду він мав змогу висловити відкрито свою думку, що мабуть робитиме і през. Айзенгавер під час своїх відвідин в СССР. Разом із цим Ніксон висловив деякі побоювання, що заповіджені відвідини Хрущова у ЗДА й Айзенгавера в СССР можуть мати некорисний вплив на взаємини ЗДА із дружніми країнами і потому причиняться до деякого розчарування, якщо ці відвідини не дадуть ніякого чи якогось більшого політичного успіху.

Який буде „вояк завтрішнього дня"

Вашингтон. — Шеф штабу армії генерал Лайман Л. Лемніцер промовляв на зборах Товариства Приятелів Армії і заявив, що атомові керовані ракети завжди будуть потрібні для відстрашення агресора, але „беручи реалістично" головну ролю гратиме інша зброя в роках, вже не дуже від нас далеких". В передпокою готелю, в якому відбувалися збори, стояв манекен вояка „завтрішнього дня". Він був покритий від голови до ніг матеріялом, який захороняв його проти атомової експльозії і вогнепальної зброї. На його шоломі була антена, а в шоломі були надавчі й відборчі радіові апарати. До шолома були прикріплені немов захисні окуляри, які уможливлюють бачити вночі. Внизу на плечах є пояс, який вможливлює воякові „скакати" на віддаль 30 стіп через ріку або з круч і скель. На лиці протирадіяційна маска, збоку окремий прилад за допомогою вибухового матеріялу копати окопи й схоронища. Увесь виряд, крім рушниці, важить 24 фунти. Стараються про легший тип рушниці. Ген. Лемніцер казав, що може прийти такий момент, коли ворог не матиме відваги починати війну, бо знатиме, що його безпощадно знищать. І тоді велике значення матиме наземна армія, тому не вільно зменшувати її стану, як це дехто плянує робити з огляду на ощадності в бюджеті.

Василь Гуссар обраний на голову Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Рочестері

Рочестер, Н. Й. — В неділю, 2-го серпня тут відбулися збори Окружного Комітету Відділів УНСоюзу, в який входять відділи з Рочестеру, Обурн та Менчестеру. Збори, в яких взяли участь численні представники відділів, відкрив головний радний Василь Гуссар. Секретарював Володимир Гавриляк. Після з'ясовання мети Окружного Комітету д-ром Я. Падохом, гол. секретарем УНСоюзу, збори прийняли без змін Правильник Окружного Комітету, зладжений головною канцелярією УНСоюзу, та обрали Управу, яку очолив головний радний УНСоюзу Василь Гуссар. Першим його заступником обрано Константина Шевчука, українським секретарем — Володимира Гавриляка, англійським секретарем — Петра Рудого, заступником секретарів — Софію Гуньку, та касиром — Карла Маньківського. До Контрольної Комісії обрано: Михайла Малиновського, Франка Голода, та Антона Фолюсевича. Крім того гол. секретар УНСоюзу д-р Ярослав Падох виголосив доповідь про 65-ліття УНСоюзу і завдання відділів та членства у цьому ювілейному році. Після оживленої дискусії вирішено влаштувати восени, заходами Відділів у Рочестері, Окружне Союзове Свято 65-ліття УНСоюзу та доложити всіх старань до того, щоб всі Відділи Округи виконали квоту нових членів, яка на них припадає, як ювілейний дарунок УНСоюзові в його 65-ліття.

Головний секретар підкреслив з признанням дотеперішні заслуги в акції присднування членів у цьому ювілейному році секретарів: — Марії Свериди, та Володимира Гавриляка з Рочестеру, І. Лучки з Обурн та інших.

АЙЗЕНГАВЕР І НІКСОН ЗАКЛИКАЮТЬ НАРІД ДО ВВІЧЛИВОСТИ В ЗУСТРІЧІ ХРУЩОВА

Вашингтон. — Президент Айзенгавер і віце-президент Ніксон висловили прохання до народу, щоб у зустрічі Хрущова під час його відвідин в цій країні в половині вересня, відноситись до нього чемно та виявити йому таку увагу, як її виявляється американським відвідувачам в Совєтському Союзі. Віце-президент Ніксон висловив таке своє прохання негайно, як тільки вийшов з літака, що ним в середу 5-го серпня повернувся з відвідин в Совєтському Союзі і Польщі, а президент Айзенгавер прилучився до цього його прохання, гратулюючи йому опісля за поведінку і успіхи під час відвідин. Віце-президент Ніксон дослівно сказав: „Я здаю собі справу з того, що велика більшість американського народу, як і я сам, має багато справ, в яких дуже сильно не погоджується з п. Хрущовим. Я також здаю собі справу з того, що є багато американців, головно наші мадярські та інші втікачі, які мають дуже поважні причини до злопам'ятности того, що зробив уряд Хрущова. Але я пропоную і закликаю, що коли він приїде до З'єдинених Держав, щоб тоді в інтересі миру і справедливости, яких ми всі бажаємо, щоб тоді нарід цієї країни виявив йому таку ввічливість, як її виявив у відношенні до мене нарід Совєтського Союзу". Опісля президент Айзенгавер ґратулював Ніксонові за цей заклик, кажучи, що він був „дуже добре сказаний і дуже на місці".

Частина губернаторів проти запрошування до ЗДА голов совєтських республік

Сан Хуан, Порто Ріко. — 5-го серпня закінчилася 51-а річна конференція американських губернаторів, на якій впродовж 90-ох мінут дебатували над відношенням ЗДА до СССР. Між прийнятими резолюціями є одна, яка запрошує голов совєтських республік прибути до ЗДА з візитою, подібно як деякі американські губернатори недавно їздили у відвідини до СССР. Під час приймання резолюції частина губернаторів була проти цього запрошення. Їх очолював нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер, який сказав, що це запрошення може мати злий відгук в невтральних країнах і в наших союзників, які можуть думати, що ЗДА змінили свою дотеперішню політику. Вкінці резолюцію прийнято, проти було кілька голосів, але ця резолюція дістала іншу назву. Перша її назва звучала: „Запрошення совєтських урядовців", а прийнята назва така: „Запрошення політичних провідників інших держав". Найгостріше проти запрошення голов совєтських республік виступив губернатор Південної Каролайни Ерніст Ф. Голлінґс, який назвав Нікіту Хрущова „комуністичним диктатором" і „вбивником мадярського народу". Губернатор Голлінґс казав, що це запрошення „послабить наше становище у відношенні до невтральних і поневолених держав". Він заявив, що американський нарід більше цікавиться своїми полоненими в Кореї, які ще й досі не вернулися з полону, ніж тим, щоб подивитися на совєтських урядовців. Це наївно думати, казав губернатор Голлінґс, що совєтські урядовці „стануть демократами", коли прибудуть до ЗДА. Але губернатор Ню Джерзі Роберт Майнер був за те, щоб таки вислати запрошення, бо в СССР мають невірний погляд на ЗДА.

В Ляосі проголошено вийнятковий стан, бої з „повстанцями" тривають

Лондон. — У п'яти провінціях північного Ляосу, заатакованих комуністичними „повстанцями", насланими з Північного В'єтнаму, проголошено вийнятковий стан. — Ляоський прем'єр Пгул Санантконе, проголошуючи комунікат про встановлення мілітарного режиму у п'яти провінціях, висловив надію, що армії поведеться вдержати мир і порядок і що вона відкине комуністичних напасників. Згідно з останніми повідомленнями з Ляосу, ляоська армія здобула назад усі прикордонні укріплення у провінції Пгонгсалі, здовж північно-в'єтнамського кордону, які були зайняті комуністами і завдала їм важких втрат, що мали б сягати числа двох тисяч. Водночас із цим у повідомленнях ляоського військового командування стверджується, що ситуація в заатакованих областях розвивається корисно для Ляосу. Комуністичні повстанці перебувають тільки в деяких, зайнятих ними місцевостях провінції Самнева, де й відбуваються головні бої. В інших провінціях було спокійно. Ляоська армія почала організувати з'єднання парашутистів, вишколених у партизанській боротьбі з джунґлях. В державному департаменті ЗДА, як в інших західних столицях, думають, що в цьому новому конлікті треба знову шукати московської руки, тим більше, що президент північного В'єтнаму Го Чі Мінг перебував недавно в Москві. Міністер закордонних справ Ляосу — Кампган Панія у своєму зверненні до Об'єднаних Націй ствердив, що спричинником збройного нападу на ляоську територію треба вважати Північний В'єтнам.

В КАНАДІ ВІДБУВСЯ МАЗЕПИНСЬКИЙ З'ЇЗД УСС

Ст. Кетринс, Онт., Канада, (І. Д.) — З нагоди Мазепинського Року і 45-річчя створення Легіону Українських Січових Стрільців, відбувся тут в суботу, 1-го серпня, ювілейний і перший спільний з'їзд членів УСС Канади і ЗДА, в якому взяло участь 50 УСС-ів і 40 гостей. Голова Станиці Братства УСС в Торонті, організатор і господар з'їзду інж. М. Девоссер, відкрив з'їзд короткою, вояцькою промовою, вітаючи побратимів і гостей. Згадав померлих: сл. п. ген. М. Тарнавського, ген. В. Курмановича, полк. Д. Вітовського, сот. Гр. Голинського, чот. Д. Паліева, І. Гірняка, о. А. Труха, інж. І. Озаркевича і ін. повстанням з місць й однохвилинною мовчанкою вшановано їхню славну пам'ять. Дальше він заявив, що ціль з'їзду — це: 1. вшанування Мазепинського Року і 45-ліття створення УСС, 2. пригадання українському громадянству ідеології УСС, що постала в 1913 р., а одобрив її цілий український нарід, бо це — самостійність і соборність України й безкомпромісова боротьба з Москвою.

До Почесної Президії ввійшли: п. І. Домбчевська, о. Ст. Хабурський, д-р Я. Солтикевич, сот. М. Луцький, сот. Олексин, сот. О. Навроцький, М. Савчин, Ст. Бріль, І. Цябульський, сен. пл. В. Кметик, представник Пласту, і як секретар з'їзду П. Лозовський. Після відчитання привіту від от. д-ра Н. Гірняка, д-р Я. Солтикевич вітав з'їзд від санітарної служби УСС, згадуючи всіх лікарів УСС. Зчерги відспівано гимн УСС — „Гей, у лузі червона калина". П. І. Домбчевська вітала з'їзд від жіночої санітарної служби УСС, і згадала, що українське

(Закінчення на стор 4-ій)

ХРУЩОВ ОБІЦЯЄ „НЕ БРЯЗКАТИ ШАБЛЕЮ", АЛЕ ОБСТОЮЄ СВОЇ ВИМОГИ ЩОДО НІМЕЧЧИНИ

Москва. — Совєтський диктатор Нікіта Хрущов нагло і несподівано скликав тут минулої середи, 5-го серпня, пресову конференцію, на якій, не скриваючи свого ентузіязму щодо недалеких відвідин в Америці, пообіцяв, що під час тих відвідин не буде „побрязкувати шаблею" та „виверне свої кишені" на те, щоб усі побачили, що він там нічого не скриває, але рівночасно заповів, що справа Німеччини і Берліну буде головною темою його розмов з президентом Айзенгавером та що він „не бачить" жадної іншої розв'язки для тих проблем, як та, що він її запропонував раніше і що привело до теперішньої кризи: стабілізацію поділу Німеччини окремими мировими договорами з обидвома її частинами, Східньою і Західньою, та перетворення Берліну у „вільне місто", що практично означало б передачу цього міста комуністам. Хрущов категорично заявив, що в його поглядах на цю справу не зайшло жадних змін. Хрущов дав свої вияснення трьом сотням закордонних і совєтських кореспондентів, виявляючи при тому „величезний ентузіязм з приводу того, що президент Айзенгавер запросив його в гості до Америки. Він заявив, що не скаже і не зробить нічого такого, що могло б „кинути тінь" на його недалекі відвідини. Це вже була третя з черги пресова конференція Хрущова та в совєтській диктатурі взагалі. Перша така конференція відбулася 27-го листопада минулого року і на ній Хрущов видвигнув своїх домагання щодо Німеччини, які і викликали міжнародну політичну кризу. Друга конференція відбулася в березні цього року, під час якої Хрущов вияснював, що його вимоги щодо Німеччини не треба розглядати, як ультимат західнім державам. На цій третій конференції Хрущов уже навіть дозволив на деякі запити збоку кореспондентів, даючи на ці запити відповіді. Крім потвердження свого становища щодо Німеччини і Берліну, Хрущов ще зайняв становище до ряду інших справ, головно зв'язаних з його відвідинами в Америці. Він ствердив, що не має нічого проти того, щоб президент Айзенгавер раніше порозумівся із головами урядів західніх великодержав, як також не оцінює своєї розмови з Айзенгавером як заміни за „зустріч на вершинах", до якої він сподівається, що може прийти. Хрущов, як це виразно видно по пресових звідомленнях з його конференції, зробив замітне враження на кореспондетів однаково, як своєю рішучістю, так і дотепом та театральністю.

КОНФЕРЕНЦІЯ В ЖЕНЕВІ ЗАКІНЧИЛАСЯ ПІСЛЯ 65 ДНІВ БЕЗУСПІШНИХ ЗУСТРІЧЕЙ, НАРАД І ДЕБАТ

Женева. — Міністри закордонних справ чотирьох великодержав закінчили в середу дня 5 серпня ц. р. свою конференцію, яка тривала 65 днів і не дала ніякого конкретного успіху в справі для якої вона була склинана. В комунікаті, виданому на закінчення конференції, міністри ствердили, що конференція, хоч і не дала ніякого висліду, але ж була „корисною" для евентуального майбутнього порозуміння в справі Берліну і Німеччини. В комунікаті стверджено водночас із цим, що реченець евентуальних майбутніх переговорів в цих справах буде устійнений пізніше „дипломатичним шляхом". В політичних колах переконані, що міністри закордонних справ зможуть продовжувати свою конференцію хіба аж після вересневих відвідин Хрущова у ЗДА, або й аж після відвідин Айзенгавера в СССР. Єдиним позитивним успіхом вважає дехто тільки те, що довготривалими женевськими переговорами Заходові повелося знедійснити совєтський ультиматум в справі Берліну і відкласти її вирішення на необмежений час. Пропозицію західніх міністрів, висловлену на останньому пленарному засіданні, що відбулося в середу, щоб справу Берліну передати на розгляд Генеральної Ассамблеї ОН, яка з'їдеться 15 вересня ц. р., міністер закордонних справ СССР Андрей Ґромико відкинув, вимагаючи залишити цю справу відкритою і не зв'язувати її з ніяким реченцем. Представники обидвох сторін, закінчуючи конференцію, висловили свою надію на майбутні зустрічі Хрущова й Айзенгавера, мовляв, вони причиняться видатно для збільшення можливостей майбутнього порозуміння у спірних справах. Громико заявив навіть, що ці відвідини і зустрічі голів ЗДА і СССР матимуть „історичне значення". Державний секретар ЗДА Гертер у своїй заключній промові ствердив, що, якщоб повелося усунути існуючі розбіжності в поглядах обидвох сторін західньої і совєтської, тоді б можна б мати надію на позитивне вирішення справи Берліну й об'єднання Німеччини.

У СВІТІ

● **Під час відвідин Ніксона у Варшаві** польський прем'єр Циранкевіч висловив думку, що було б добре запросити през. Айзенгавера, щоб він під час своєї подорожі до Европи у зв'язку з відвідинами Совєтського Союзу побував теж у Польщі. У відповідь на це Ніксон заявив, що згода на ці неформальні покищо запросини залежить від самого през. Айзенгавера.

● **Ізраїльський уряд** вирішив полегшити обмеження для арабського населення, що живе ще на території ізраїльської держави (яких 213,000 осіб) і підлягає військовому правлінню. Згідно з постановою уряду, араби матимуть змогу подорожувати свобідно і відвідувати під час дня більші ізраїльські поселення, що було досі можливе тільки за спеціяльним дозволом військового командування.

● **Марокканський король Мохаммед V** вернувся несподівано до Марокко після одномісячного перебування у Швайцарії і Франції. Свої відвідини у Парижі, що їх він відбував для полагодження „родинних справ", Мохаммед обмежив до кілька днів. В політичних колах думають, що причиною скорішого повернення короля є важка політична і грошова ситуація в Марокко.

● **Йосиф Ревай,** колишній віце - президент Мадярщини й один із видатних мадярських комуністичних ідеологів, помер, згідно з повідомленням проводу мадярської компартії з дня 4 серпня ц. р., на 61-му році життя. Він був одним із найближчих співробітників кол. комуністичного диктатора Мадярщини Матіяша Ракошого і завзятим сталіністом, як теж одним із перших, що вимагав кари смерти для мадярського прем'єра Імре Надя.

СВОБОДА — SVOBODA
український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

У КАЛЕЙДОСКОПІ ПОДІЙ

Швидко, наче образи в калейдоскопі, змінюються політичні події в світі, а з ними чергуються й щораз нові надії та розчарування. Пригадаймо лише недавні, але вже призабуті причини зростаючого міжнародного напруження, як комуністичні інтриги на Середньому Сході, обстріл червоно-китайською артилерією островів у формозькій протоці і нарешті совєтський шантаж з Берліном, включно з погрозами Хрущова „поховати" Америку. Після того, уже в першому кварталі цього року відбувся обмін нотами між урядами Совєтського Союзу і західніх великодержав саме в справі Берліну та Західньої Німеччини і зустріч західніх міністрів закордонних справ, що попередила їхню конференцію з совєтським міністром у Женеві.

Коли починалась Женевська конференція, західня публічна опінія „проти надій сподівалась" — ану ж таки прийде до якогось порозуміння. Після змарнованих двох з половиною місяців, єдине порозуміння, яке в результаті тієї конференції досягнено, це — закінчити її без порозуміння. Здається, що всі учасники конференції витраченням часу на неї мали осягнути одну мету — „виграти" той час і розмовами не допустити до остаточної „розправи",

З Женеви міністри виїжджають ні з чим. Проте, чергова подія, відвідини віцепрезидента Ніксона в Москві та Польщі і, головно, заповіджені взаємні відвідини Хрущова у Вашингтоні і президента Айзенгавера в Москві — прояснили розчарування з повної невдачі в Женеві новими „сподіваннями проти надій". Одне бо таки певне: перед відвідинами Хрущова в З'єдинених Державах, що відбудуться у половині наступного місяця, і перед відвідинами Айзенгавера в Москві „пізно восени" вже таки навряд чи прийде до тієї „розправи", того „шовдави", під терором якого живе світ, хоч і не всі здають собі з того справу. Значить, новий образ у калейдоскопі подій, цим разом взаємні відвідини Хрущова і Айзенгавера, таки має якусь практичну вартість, під умовою, що час працює в користь волі та її провідників. Бо, поробивши логічні висновки з поступування Хрущова, зокрема його наполегливих намагань добитись запрошення на відвідини в Америці, можна прийти до висновку, що таке саме переконання в свою користь мусить мати також Кремль і що йому так само необхідно вигравати на часі. Значить, обидві сторони, Захід і Москва, грають на часі, хоч і в цілком протилежних цілях. Захід сподівається, що час працює для нього і що диктаторська комуністична система не видержить мирної конкуренції з демократичною системою на довшу мету і сама розвалиться. А Москва, очевидно, потребує того часу, щоб осягнути ясно і недвозначно потверджену балакучим Хрущовим мету большевизму: „поховати" вільний світ. В цьому, як і в кожному іншому змаганні хтось мусить виграти, а хтось програти. Не втрачаймо надії, що виграє Захід, а з ним і справа волі, отже і весь людський рід та його цивілізація. Програна Кремля була б тільки програною горстки диктаторів і душогубів та спасенням для їх теперішніх і майбутніх жертв.

ПІДГОТОВА ДО ЗУСТРІЧІ ХРУЩОВА

Уже саме повідомлення про відвідини Хрущова в Америці, що відбудуться в половині вересня, викликало в світі найбільшу сенсацію. Легко можна собі уявити, який розголос матимуть самі ті жалюгідні відвідини. До формальної зустрічі совєтського диктатора дбайливо приготовляються ті, що його формально зустрічатимуть. Також повинні приготовитись до тієї зустрічі й ми, нарід, а в ньому й громадяни українського походження.

Загальний напрям і поведінку при цій зустрічі має для нашої спільноти устійнити її політична репрезентація, Український Конґресовий Комітет Америки. При цьому, абстрагуючи від наших власних почувань, ми ані на хвилину не сміємо забувати, що Хрущов буде, на жаль, гостем нашого Президента, і тому для тих, що з цими відвідинами не погоджуються, ще чи не найбільш відповідною формою виявлення почувань буде — загальна жалоба. Вона матиме тим більший ефект, чим спокійніше й культурніше проводитиметься. Кожний бо виступ, що навіть у найменшій мірі переступав би дозволені законом форми, може обернутися бумеранґом проти тих, що на таке поважаться. Ми були б за те, щоб ті, які не погоджуються з відвідинами Хрущова, — а до них ми й самі себе зараховуємо — обмежилися саме такою жалобою і такими її виявами, як жалобний гомін дзвонів, чорні прапори і подібне, а під час жалобних демонстрацій зберігали максимальний порядок, гідність і абсолютну мовчанку, виписуючи свою опінію відповідними гаслами на таблицях і транспарентах. Мовчанка — найкраща ознака жалоби. Очевидно, що з цієї нагоди мусить бути поведена найширша інформаційна акція в пресі, листах і ін., але це вже окрема справа.

Б. Кравців

РЕГАБІЛІТАЦІЯ А. КРИМСЬКОГО

Влітку 1941 року, перед німецькою окупацією Києва, загинув безслідно один з найвидатніших українських науковців, орієнталіст, мовознавець і літературний критик, повістяр, поет і перекладач — Агатангел Кримський. За свідченням близьких до нього людей, А. Кримський в перших місяцях німецько-совєтської війни перебував у Звенигородці, коло Києва, де мав свою садибу та рідню і де ввесь час працював науково. Під час большевицької евакуації Києва, після того, як уже вивезено до Уфи Українську Академію Наук, коли академік А. Кримський, пославши свого співробітника до Києва за залишеними там рукописами, перебував сам у Звенигородці, приїхали аґенти НКВД і забрали його буцімто на засідання УАН. Але ні до Києва, ні до Уфи Кримський не доїхав. Він, у той час 70-річний і вже майже сліпий, пропав безслідно, правдоподібно розстріляний, як людина, ворожо наставлена до совєтського режиму.

Агатангел Кримський протягом понад трьох десятків років був толерований совєтською владою. Від ліквідації ученого рятувала, з одного боку, його незацікавленість у політичних справах, а з другого той престиж, яким він користувався серед російських учених і в усьому світі, особливо ж в країнах Близького Сходу, як орієнталіст і філолог великої міри. Як один із засновників і перший неодмінний секретар (з 14 листопада 1918 року) київської Академії Наук, потім (до 3 травня 1928 року) Всеукраїнської Академії Наук, Кримський не був вигідною для Совєтів особою. В травні 1928 р., з обранням Д. Заболотного на президента ВУАН, він був обраний знову неодмінним секретарем Академії, але Народний Комісаріят Освіти не затвердив його на цім становищі і призначив, замість нього, акад. В. Корчака-Чепурківського. Під час процесу СВУ в 1929 році була спроба з допомогою сфальшованих зізнань посадити також і Кримського на лаву підсудних, але ҐПУ не змогло йому нічого причепити. Згодом, після совєтизації Академії, Кримського відсунено від праці, і тільки з окупацією західньо-українських земель йому дозволено побувати у Львові і виступати там на наукових сесіях восени 1940 року і з початком червня 1941 р. У січні 1941 року, з нагоди 70-річчя А. Кримського, відзначено в Києві навіть урочистий ювілей, такий же пишний, як були ювілеї Михайла Грушевського та Дмитра Багалія. Надано йому теж звання „заслуженого діяча науки".

Зліквідовано Кримського, без усякого сумніву, як „ворога народу", тобто противника комуністичного режиму. Доказом цього може бути й те, що протягом понад 15 років — від 1941 до 1958 року — від часу його смерти, про Кримського не вільно було згадувати ні в наукових працях, ні в підручниках літератури. Немає, наприклад, жадної згадки про Кримського в першому томі „стіПро яплмв ської Літератури", виданому в Києві 1954 р. Перші, виразніші згадки про нього появилися щойно в 1957 році, в ході т. зв. регабілітаційного процесу, започаткованого 1956 року. Але були вони обмежені тільки самим прізвищем ученого в другому томі згаданої „Історії української літератури" (виданому наприкінці 1957 р.) й зацитуванням вірша П. Тичини, присвяченого Кримському „поетові, ученому, громадському діячеві, що всім єством народові належить", та вміщенням п'ятьох віршів Кримського разом з короткою біографією в другому томі „Антології української поезії", виданій теж 1957 року.

Регабілітація Кримського, як мовознавця, вимагала, мабуть, основнішої перевірки і підготови. Започаткував її щойно цього року підсовєтський, український мовознавець, доктор філологічних наук В. Ващенко статтею п. н.: „Праці Агатангела Кримського з українського мовознавства", надрукованою в 3-му числі (за травень-червень) органу міністерства освіти УССР „Українська мова в школі".

Подавши короткі біо- і бібліографічні дані про А. Кримського, В. Ващенко встановлює чомусь дату його смерти на 1942 рік, не згадуючи ні словом про її причини та обставини. В дальшому намагається Ващенко представити покійного академіка, як совєтського ученого, що його комуністичний уряд нагородив не тільки званням „заслуженого діяча науки", але й орденом Червоного Прапора, як „друга революційних демократів Ів. Франка, Лесі Українки, М. Коцюбинського", який „палко вітав перемогу великої жовтневої революції". Ващенко згадує навіть якісь ближче невідомі архівні документи про Кримського, які мовляв, „свідчать про його прихильність до радянської влади як під час перебування в Москві, так і в Києві, саме в період Жовтневого перевороту та громадянської війни".

Після такої характеристики Кримського, як беззастережного прихильника совєтського режиму, Ващенко розглядає його мовознавчі праці, особливо давнішу, видану ще в 1907-1908 рр. „Українську граматику" і його, опублікований 1924 р., нарис „Українська мова", визнаючи за Кримським заслугу створення „великої синтезуючої праці — першої наукової граматики української мови". Але, подавши огляд змісту і побудови цієї граматики, Ващенко закінчує цей огляд зобов'язуючим у теперішній совєтській науці ствердженням, що „важливою методологічною хибою виступає в граматиці те, що давньоруські писемні пам'ятки, спільні для всіх трьох братніх народів, А. Кримський зараховує до українських". Таким самим закидом закінчує Ващенко свій огляд другої праці Кримського п. н. „Українська мова", застерігаючи, що при використанні цієї праці треба вважати невірним „твердження Аг. Кримського про те, ніби українська мова в XI-ому ст. була вже цілком відокремленою, а в XIV ст. цілком склалась, бо в дійсності в давньоруську епоху були лише елементи, окремі риси майбутньої української мови". Не

(Закінчення на стор. 4-ій)

І. Заплітний

МАРКС І ЕНҐЕЛЬС ТА МОСКОВСЬКА ЦЕНЗУРА

(2)

„Вже Катерині II вдалося прилучити Україну і Білорусь до Великоросії під претекстом збирання російських племен. Але з претекстами чи без них ми називаємо такі набутки голим підбоєм чужих територій збройною силою і розбоєм на гладкій дорозі".

„Небезпека світової війни зникне в той момент, коли ситуація дозволить російському народові потягнути грубу лінію під традиційною царською політикою завоювань, і, замість фантазії про заволодіння світом, цей нарід присвятить усю увагу своїм власним живим інтересам, які є дуже й дуже загрожені. Тоді, без чужої інтервенції, легко можна буде поладнати спірні справи сусідніх народів, їхні граничні непорозуміння та їхні бажання самим вирішувати свої справи. Тоді відпаде всяка розумна причина до збройних перегонів. Одним словом, повіє зовсім інший, новий вітер по цілій Европі. Розвіється важкий кошмар, який гнітить людство і насуває думку, що навіть війна є полегшею від нього".

„Немаче похилою площею котиться Европа прискореним бігом до пропасти світової війни. Тільки одна річ може спинити це — зміна режиму в Росії."

Тепер зацитуємо деякі місця з політичних та полемічних статтей Маркса:

„Росія є рішучо нацією завойовників. Її імперіялістичний розгін на деякий час стримали европейська революція, вибухова сила демократичних ідей та вроджене людині бажання волі. Тепер маємо на европейському континенті тільки дві сили: Росію і абсолютизм та революцію і демократію. Затримання російського розгону та анексій є одною з найважніших справ міжнародної політики".

„Росія має постійно успіхи — все через незнання, тупоумність, непостійність та боягузтво урядів західніх держав."

„Західні дипломати поставили собі за ціль вдержати статус кво, тобто стан, який був передше. В їхніх головах не може вміститися думка, що є ще інші способи полагоджувати наболілі справи".

„В Росії панує більший страх перед революцією, яка мусить прийти по світовій війні, ніж в будь-якій іншій країні".

„Князь Лівіен писав у 1829 році до графа Нессельроде (обидва визначні російські дипломати — А. З.): „Ми завжди повинні оперувати тільки загальниками, бо кожне докладне означення предмету може бути для нас небезпечне". (Так робить також червона дипломатія, кидаючи такі неозначені поняття, як співіснування, роззброєння, вільне місто Берлін і ін. — А.З.).

„Найздібніший російський дипломат — корсиканець Паводі Боржо сказав: „Ми повинні бути сильнішими в очах світу, ніж наші противники. Ми повинні за всяку ціну втримати в світі переконання про нашу вищість, бо вона є підставою нашого політичного існування".

„Російський цар розраховує на боягузтво та полохливість західніх держав. Він залякує Европу і посуває свої вимоги так далеко, як тільки можна. Опісля, вдаючи великодушність, він задовольняється меншим, тобто тим, чого він властиво хотів від самого початку. Російські домагання звичайно повні облуди і не мають правної підстави".

„Російська дипломатія хитра, розважлива, спритна і гнучка, коли йде про відкриття слабих сторін королів, їхніх дворів та міністрів, але вона не дописує, коли йде про почування та розуміння думок і настроїв европейських народів".

„Якби від самого початку західні держави вживали мужньої мови, право на яку дає їм їхня сила, якби вони перед цілим світом з'ясували виразно свої позиції, якби показали, що їх не лякають погрози та бундючність самодержця, то він занехаяв би свої дії і мав би більший респект перед ними, як це було дотепер. Є тільки один шлях, яким можна вести переговори з такою державою, як Росія, — шлях, на якому немає страху."

„Є певна енергія і розмах в цьому деспотичному уряді і в цій варварській расі, яких немає в монархіях старих держав, але російський колос розпадеться від вибухової сили ідей, коли поступ огорне широкі народні маси. Російська імперія — це остання опора світової реакції, тому розвал цієї імперії та її розподіл є першою вимогою німецького пролетаріяту для осягнення перемоги".

„Революції не потрібно завозити до Росії з закордону. В самій російській імперії є сили, які могутньо і невпинно готують її упадок. Програна війна може її прискорити так, як виграна війна може опізнити її прихід."

„Йде тільки про те: чи Росія діє зі своєї вільної волі, чи вона є свідомою і мимовільною рабинею того призначення, яке висить над нею і якому ім'я — революція. Я вірю в це останнє."

„Щоб абсолютно панувати у себе вдома, російський царат мусить виступати перед народними масами з ореолом переможця. Він мусить щораз новими підбоями підсилювати шовіністичний дурман, а через нього беззастережний послух своїх підданих."

„Коли говоримо про Росію, то звичайно маємо на думці не російську імперію, а Великоросію, границями якої на заході є Смоленська та Псковська, а на півдні Курська та Воронізька губернії".

Російські інтеліґенти всіх відтінків дуже пишалися артіллю та сільською комуною („общиною" — ред.). Маркс пояснив їм, що артіль це найпримітивніший тип співпраці у мисливських племен на півночі та на сході, який зберігся ще на Московщині.

„Сільська комуна („община"), яку зустрічаємо на Московщині і якої вже давно немає в Західній Европі, Польщі та на Україні, існувала всюди в індоґерманських народів від Інду до Ірляндії, де був низький стан рільничої продукції. Що ця інституція заціліла на Московщині є доказом, що сільське господарство в цій країні стоїть на дуже низькому рівні. Однак, це не є правдива комуна, в якій усі спільно працюють та спільно споживають плоди своєї праці, бо там цілий аґрарний комплекс, належний до села, ділиться між поодинокими головами родин, які користуються наділом та його плодами як хочуть та уміють, так як це роблять дрібні земельні власники в Західній Европі. В московській земельній комуні є селяни багаті, бідні і навіть дуже багаті. З наявности артілі та земельної комуни робити висновок, що московська нація є вибраним народом соціялізму, вродженим революціонером та двигуном соціяльного поступу, немає найменшої підстави. Проте, доба вибраних народів минула вже давно, і то назавжди."

Є ще другий факт, якого не доглянули московські інтеліґенти, а саме: „Московський селянин працює і живе тільки в своїй аґрарній спільноті. Його не обходить інший світ, навіть подібні до його селянські громади. Така відсутність ширшого інтересу і така відокремленість — протисуспільне явище, бо воно стає природною базою східньої деспотії. Всюди від Індії до Росії на такій суспільній структурі виростав деспотизм. Тому російська східня деспотія не є чимсь, що висить у повітрі, а є конечним і логічним витвором московських суспільних відносин."

Революцію, якій призначав К. Маркс розвал російської імперії, почали в 1917 році поневолені народи. Відтоді цілий час йде затяжна, негомінка боротьба на життя і смерть. Деколи на масивному тілі імперії спалахують революційні вогні, як це було в Східній Німеччині, польському Познані, на вулицях Будапешту, в революційних актах на Україні та в інших поневолених країнах, як передвісники бурі, що розторощить цю імперію — останній залишок колоніялізму та світової реакції.

З ОКРУШКІВ ТИЖНЯ

ПИТИ ЧИ НЕ ПИТИ?

(Фейлетон)

Пити чи не пити?

Так почав свою наукову доповідь професор-доктор Самогоненко, над якою він працював майже двадцять з половиною років, а тепер збирає фонди, щоб видати її окремою книжкою. Після довгої автобіографії, почавши від часу, коли він ще „пас ягнята за селом", а скінчивши на своїх наукових осягах, професор Самогоненко прийшов до властивої теми, поділивши доповідь на дві основні частини:

1. Алкоголь нищить людину. 2. Алкоголь лікує людину.

Ось короткий екстракт його знаменитих тез:

Від часу, коли Бахус навчив людей пиячити, — нещастя переслідує людство впродовж віків. Греки винайшли вино, німці — пиво, а наші предки — самогонку. Після того греки втратили імперію, українці — самостійність, а німці програють ганебно війни, бо їхній нації має менше алькоголю.

Коршма є отим пістряком, що нищить наш нарід морально і матеріяльно цілими століттями. Козак пропивав вірного коня, шаблю і навіть рідну жінку (ну, це неправда, бо жінку він міняв за тютюн! — складач), чумак заставляв воли, вози ще й занози, а бідний мужик залишав у коршмі все майно і навіть свої м'язи записував до смерти жидовинові рудому.

Не краще пописались наші воїни під час першої світової війни. Коли була золота нагода дощенту знищити ворога, вони спокійно збиралися у кантині Мрочка і продовжували традиційне „пиймо, друзі, грай, музико", аж поки хтось не закричав: — „Хлопці, алярм, вже найвищий час!" Дуже велику роботу зробило, старокрайове Товариство Відродження, яке впровадило культурні безалькогольні вечірки, але й тут траплялися несовісні типи, що потайки підливали панам алькоголю у склянку чаю.

Про політичного еміґранта нема що й говорити, бо для нього горілка — невід'ємна частина життя. Де ж ви, зрештою, бачили забаву, бенкет чи зустріч без того ганебного напою? В одній нашій національній барі професор прочитав з обуренням на фронтовій стіні таку фразу: „Одинока звірина в світі, що не любить пити, це верблюд. Не будьте ж верблюдом, добродію, заходьте до нас!.."

Професор Самогоненко подав ще кілька історичних фактів про нищівну дію алькоголю, а далі перейшов до другої частини своєї доповіді: алькоголь лікує людину.

— Шановні пані і панове! — почав прелеґент. — Переки́ньте кільканадцять сторінок нашого недавньоминулого. Криваві битви, масові втечі, смертельні помсті і нарешті героїчна одисея наших політичних еміґрантів через Київ, Львів, Бремен аж до Ню Йорку і Торонта. Ось вам українська картина літаючого голляндця, що чекає свого історика. І саме тут, в дні горя і зневіри, страху і поспіху, горілка знаходила своє застосування: Заболить в череві — вип'єш горілки і замовкне. — Заколе в боці — натреш горілкою і поможе. Залоскоче в горлі — виполочиш горілкою і напевно перестане. В багатьох випадках наші люди навіть не йдуть до лікаря, бо знають, що горілка — це ідеальний лік на всякі хвороби.

Перейдімо тепер до психічно-емоційних моментів нашої еміґрації. Звільнили когось з праці, посварився з жінкою, або, не дай Боже, наші програли з Гакоахом, — кілька чарок старокрайової вилікують все в одну секунду. Візьмімо хоч би такий випадок. Молодий юнак залюбився в свою ровесницю, але ніяк не відважиться заговорити до неї і попросити до танцю. І раптом стається чудо. Одна чарка „спірітус фрументі" — і малий Ромцьо обернувся в дон Жуана. Входив Ірцю за руку, потягнув на середину залі і закрутився з нею, як навіжений. Так, шановні присутні, алькоголь має таку чародійну силу, що зі старого робить дитину, з хлопця дорослого, а з політичного еміґранта — загорілого патріота, готового навіть пожертвувати долара на національні потреби...

Професор Самогоненко висвітлював приклад за прикладом, немов Мариновича український фільм. Вкінці закінчив свою знамениту доповідь, і заля загриміла гучними оплесками. Прелеґент покірно схилив голову і пообіцяв, що працюватиме над закінченням цього універсального твору. Безперечно, це забере довгі роки мозольної праці, але остаточно дасть відповідь на таке складне питання, що мучить нас століттями — п и т и ч и н е п и т и?

О. Білик

Армандо Палясіо Вальдес

ХОСЕ

Повість

З еспанської мови переклав: Богдан І. Лончина

(6)

Відколи Хосе ввійшов до крамниці, Еліса не переставала давати йому крадькома знаки, заохочуючи, щоб покликав набік її матір і сказав їй те, про що вони домовились. Та моряк був несміливий, вагався і — також знаками — давав зрозуміти своїй судженій, що чекає, аж гості відійдуть. Вона відповідала, що вони не підуть, поки не прийде час на вечерю. Хосе не міг ніяк рішитися. Нарешті дівчина, втомлена нерішучістю свого судженого, зважилась запропонувати матері те, що ми якраз почули, з думкою, що вона перейде до кімнати позаду крамниці і там нав'яжеться розмова, якої вона так прагнула. Відповідь сеньйори Ісавель засмутила їх і збентежила.

Після нашого Хосе ввійшли до крамниці ще три чи чотири моряки, між ними Бернардо. Як майже завжди, розмова оберталася довкруги фінансових справ: хто має більше, хто менше. Розмова зійшла на одного провінціяльного маґната, що якраз недавно купив землю в тій околиці.

— Чи той граф дуже багатий? — запитав один моряк.

Дон Фернандо простягнув урочисто руку й сказав:

— Мій кузин граф Де Ля Мата має по матері чотири тисячі десятин землі в Пільоні. Від батька йому, правдоподібно, залишилося малощо. Родинна посілість Веляскїв ніколи не була дуже велика, та й її ще мій дядько сильно зменшив.

— Двісті десятин, що їх він купив у Ріофонтані, — сказав суддя, — найкращі в повіті. Двадцять дві тисячі дуро за них — це дешево.

— Дон Анклето був у скрутному положенні. Кажуть, що його син прогайнував цілий маєток у Мадриді, — завважив дон Клявдіо.

— Він теж не заплатив багато, коли купив ту землю кілька років тому, — заявив один з моряків.

— У кого він її купив? — запитав інший.

Дон Фернандо знову простягнув руку так достойно, як перед тим, і сказав:

— У мого кузина маркіза Де Ляс Кінтанас... Але він не потребував грошей; продав її, щоб перенести свої інтереси до Андалюсії.

— Той добродій теж ваш кузин? — спитав Бернардо, підносячи голову й роблячи таку смішну міну, що приявні засміялись.

Дон Фернандо глянув на нього сердито.

— Так, це мій кузин. В чому справа?

— Нічого, нічого, — заявив Бернардо хитро, — мені тільки здавалося, що між вами завелика різниця.

— Отже, ти мусиш знати, — вигукнув дон Фернандо з захопленням, — що мій рід старший на два століття від його. Коли члени роду Кінтанас були ще тільки полатайками, дрібною й незначною шляхтою в Андалюсії, тоді панове Де Мейра вже підносили прапор в Астурісі, уфундували свою крилошанську церкву й поставили шибеницю на терені, що його власником є тепер Пепе Льянос. Один член роду Кінтанас прибув звідтіля, щоб просити руки одної дами з роду Мейрів, вважаючи це собі за велику честь... У моєму роді давали тоді багаті посаги всім дівчатам, що виходили заміж. З мого роду вийшли посаги для роду Де Міранда, роду Де Пеняльта, роду Де Санта Крус, роду Де Ґусман...

— Ага, — сказав Бернардо всміхаючись, — тому ви так збідніли.

Очі дон Фернанда блиснули гнівом, коли він почув ці злобні слова.

— Слухай но ти, мерзотнику, простаче, чи я просив у тебе щонебудь? Яке тобі діло до мого багатства чи мого вбожества? Мусиш знати, що ти і я не ссали того самого молока, ти, негіднику...

— Дон Фернандо, заспокойтесь, — сказав дон Клявдіо. — Гнів, це дуже поганий дорадник.

— Не звертайте на нього уваги, дон Фернандо, — заявила сеньйора Ісавель.

— Мир, мир між вами, панове! — гукнув міський суддя, підносячи авторитетно руки.

Бернардо хитро всміхався, мабуть, не роблячи собі нічого з образливих висловів, що ними сипав сеньйор Де Мейра. Подібні сцени між ними обома траплялися часто. Веселий моряк любив надокучати сеньйорові Де Мейра. Опісля каявся за те, що сказав, вони мирились, і так аж до нової пригоди. Старий шляхтич не міг гніватися ні на кого. Його лють була, як піна на вині.

— Мамо, вже час вечеряти! — сказала Еліса, використовуючи мовчанку, що запала після суперечки. — Хосе, здається, збирається відходити.

Сеньйора Ісавель не відповіла. Її бистре око помітило вже давно, як дон Фернандо старався поговорити окремо з її головіком. У хвилині, коли Еліса завернула до своєї теми, вона завважила, як сеньйор Де Мейра тягнув дона Клявдіо крадькома за сюртук, так ніби запрошуючи його вийти надвір і поглянути яка погода. Учитель пішов за ним.

— Клявдіо, — сказала Ісавель, ще поки вони могли почати розмову, — дістань мені пачечку з перловими ґудзиками, ту, розпочату.

Дон Клявдіо вернувся, підійшов до полиці і, ставши навшпиньки, взяв ґудзики. Коли подавав їх своїй дружині, та сказала йому тихо, наказовим тоном:

— Іди нагору!

Учитель, не розуміючи, ширше розкрив свої великі й набряклі очі.

— Іди звідти! — сказала дружина, сильно потягнувши його за рукав.

Дон Клявдіо послухав, не прохаючи вияснення. Він вийшов у двері, що вели на веранду, і пішов сходами нагору.

— Пан з роду Мейрів потребує грошей, — сказав Бернардо на вухо морякові, що стояв коло нього. — Ти не бачив, як скоро занюхала це сеньйора Ісавель? Якби вона не викинула вчителя...

Моряк усміхнувся, глянувши на шляхтича, що йшов до дверей, сподіваючись зустрінути там дона Клявдіо.

— Панове, бажаєте йти на вечерю? — спитала Ісавель, встаючи з крісла.

Гості також повставали.

— Хосе, ти підеш з нами нагору, правда?

— Як хочете. Якщо вам краще полагодити це завтра...

— Добре, якщо так думаєш...

Еліса не могла стриматись від досади й швидко сказала:

— Мамо, завтра тяжкий день, ви ж знаєте... Мусимо забити частину діжок, а опісля Служба Божа, що теж забере часу...

— Не хвилюйся так, дівчино, не хвилюйся, ми це все полагодимо сьогодні, — відповіла Ісавель, кидаючи на дочку холодний і пронизливий погляд, від якого їй стало моторошно.

Гості побажали доброї ночі й пішли. Сеньйора Ісавель засунула двері на засув, взяла лямпу й пішла сходами вгору. За нею рушили і Еліса з Хосе.

Євген Рудий, четар УСС

ПОЧАТКИ УСС

(45-річчя першого збройного виступу УСС-ів проти Москви)

У Мазепинському році, що його відзначує весь український нарід по цей бік залізної заслони, слід відмітити, що в цьому роців 27 і 28 вересня припадає також 45-та річниця перших боїв УСС-ів з москалями, як продовження битви під Полтавою. Правда, легіон УСС-ів не був великий числом, але боєві виступи УСС-ів були справдішніми подвигами військового значення. Я не буду тут подавати ближче пояснень, як творився легіон УСС-ів, бо про це докладно говориться в книжці д-ра Степана Ріпецького п. н. „Українське Січове Стрілецтво".

Я хочу лише подати голі факти, серед яких обставин УСС-и мусіли вести бої з москалями. Коли 1914 року легіон УСС-ів формувався у військову частину, т. зв. „Польський Комітет Народовий" — повів сильну акцію між високими австрійськими офіцерами поляками, щоб вони інформували, що українці є непевний елемент.

На перший вогонь поляки випустили полк. Моліка, шефа генерального штабу військової команди в Мукачеві на Закарпатті. Коли УСС-и приїхали зі Стрия до Горонди й Страбачева коло Мукачева, полк. Молік мав уже готовий плян розбити цілий легіон УСС-ів на „двадцятки", які мали б завдання в московському запіллі нападати на обози та їх знищувати. Очевидно, що Молік згори передбачав, що такі „двадцятки" скоро щезнуть з лиця землі, а легіон УСС-ів перестане існувати. Такі двадцятки вже почали формуватися й відходити на фронт, щоб пробиватися в московське запілля. Про цей безглуздий плян довідався полк. Осип Вітошинський (пізніше генерал, командант 130 бригади, до якої був приділений легіон УСС*). Він повідомив кошового отамана Михайла Галущинського, щоб Боєва Управа у Відні виступила проти пляну Моліка в міністерстві війни, бо це веде до загибелі УСС-ів. Кошовий отаман Михайло Галущинський зараз в цій справі виїхав до Відня, а не залежно від цього, полк. Вітошинський вказав у Військовій Команді на небезпеку, яка могла б витворитися, якщо плян Моліка буде зреалізований.

Міністерство війни у Відні видало телеграфічний наказ анулювати плян Моліка, а його самого поставити під польовий суд. Чи це сталося на інтервенцію Боєвої Управи, чи полк. Вітошинського, трудно нині збагнути. Одне певне, що з того часу Моліка у Військовій Команді ніхто більше не бачив. Та не лиш один Молік діяв проти УСС, була їх ціла плеяда високих старшин поляків в австрійській армії, яка йшла за покликом Польського комітету народового.

На Закарпатті УСС-и вперше стрінулися з українськими селянами, їх зустріч була дуже цікава, бо мало хто знав про цю частину України. Тут УСС-и пізнали нового ворога, що гнобив український нарід — мадярів. З того часу УСС-и зацікавились положенням українців під мадярами і зблизились до селянських родин та співчували їхній недолі.

Українська військова команда та стрілецька пісня скоро засвоювались у цілій околиці. Але агенти мадярської влади звернули на це пильну увагу, із цього приводу команда УСС-ів дістала суворий наказ припинити всяку українську пропаганду. Це також було записано австрійською владою на конто мінусів Українського Стрілецтва. Але цей страх мадярів ні на хвилину не перервав сердечних братських взаємин між УСС-ами та закарпатськими українцями; взаємини ці з кожним днем поглиблювались, зокрема тоді, коли стрільці виступали зі своїм гарним церковним хором під диригентурою капельника й композитора УСС-ів Михайла Гайворонського. Селяни із довколишніх сіл приходили до бідної церковці в Горонді, мов би на прощу, щоб послухати гарного церковного хору. Але маленька церковця не могла всіх помістити, то вірні облягали кругом церкву. Це була одна справа, що зблизила закарпатських українців до УСС-ів, та радувала і тих і тих.

Але за цим приходили також сірі дні, що підривали ріст УСС-ів. Австрійська влада не давала УСС-ам того, що воякові належало дати. Це роблено, якби зумисне, щоб унеможливити УСС-ам їх порив у боротьбі з москалями. Передусім був великий брак зброї, одежі, взуття та санітарної опіки, що поставило УСС-ів у жахливе положення.

УСС-и ще не перейшли якслід військового вишколу, а вже надійшов наказ австрійського командування вислати одну сотню УСС-ів на фронт у Карпати. — Вибір упав на першу сотню першого куреня — Дідушка. УСС-и виїхали з Коша в цивільних одягах, озброєні в старі кріси „вердлі", на шнурку, замість ременя, на один набій, з яких луски за кожним вистрілом треба було вибивати залізним прутом, що був прикріплений уздовж цівки кріса.

По дорозі на фронт УСС-и дістали у військовім магазині в Мукачеві старі мадярські гузарські мундури, по одній парі білля та хлібники і із тим пішли на фронт. Сотня не дістала ні санітарів, ні лікаря, ні кухні. На стації у Воловці сотня вивантажилась і відійшла до Нижніх Верецьких на Карпатський фронт.

Друга сотня УСС-ів Семенюка, що виїхала з Коша зараз за першою сотнею, обсадила Ужоцький просмик.

Обі сотні, що перші відійшли на фронт з формації УСС-ів, прийняла бій з москалями 27 і 28 вересня 1914 року. Це був перший збройний виступ українців проти москалів по битві під Полтавою. Своєю боєвою поставою, відвагою та обороною, сотня Дідушка заслужила на особливе призвання від команданта оборони Ужоцького просмику, полк. Шпарґера.

По цих перших боях ситуація для УСС-ів дещо покращала. Сотні дістали нові мундури, білля, взуття, наплечники і хлібники, але озброєння залишилося старе, хіба, що його доповнено. Стрільці насмішливо назвали цю зброю найкращою цісарською зброєю ґвардії „Марії Тереси". УСС-и мусіли собі самі вимінювати „вердлі" на кращі кріси, що їх кидали вояки на побоєвищі.

Тяжкі були початки модерного нашого війська, але УСС безжурно зносили всі труди, бо були свідомі, що починають новий відділ української історії, добу збройної боротьби за незалежність України.

---

*) Автор цих рядків написав спогади про ген. Вітошинського, які друкувалися в „Народнім Слові" у Питсбурґу.

● Як повідомляють з Женеви, Хрущов мав би скликати „на вершинну" конференцію голів комуністичних держав, включно з комуністичним Китаєм. Відбулася б ця конференція ще перед виїздом Хрущова до З'єдинених Держав Америки. В Женеві думають, що провідники комуністичного Китаю ставляться холодно до ідеї відвідин Хрущова у ЗДА й Айзенгавера в Совєтському Союзі.

КЛИЧЕМО — НА СТАРТ!

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЕ!

За декілька тижнів стадіон на Рандел с Айленд у Ню Йорку зароїться українською молоддю, щоб своєю участю у різнородних спортових змаганнях та культурних імпрезах засвідчити не тільки свою здорову й кріпку духову й фізичну тугість, але й повсякчасну відданість тим високим ідеям, за які боровся хоробрий український народ під прапорами Великого Гетьмана Івана Мазепи.

Українська Молоде!

На цьому Ювілейному Мазепинському Здвизі не повинно забракнути ні одного українського юнака, ні однієї української юначки!

Своєю масовою участю у цій великій, всеукраїнській імпрезі, Ти, Українська Молоде, виявиш світові, що даремні зусилля відвічних ворогів українського народу знищити його духа! Ти, Українська Молоде, що тисячними рядами перемаршуєш перед трибунами десяток тисяч глядачів, задемонструєш перед світом свою ідейну силу, свою духову відпорність проти намагань знищити у Тебе вікове продовжування тих ідей, що просвічували і повсякчасно будуть просвічувати українському народові продовж довгих сторіч, від часів перших будівничих Української Держави посьогодні і світле майбутнє!

Українська Молоде!

В моменті, коли за душу молодого покоління ведеться запекла боротьба між вільним світом, який в основу виховання ставить віру в Бога й гідність людини — та матеріялістичне - комуністичним світом, що на місце справедливих законів ставить облудне вчення своїх божків і намагається підкорити все людство під своє азійтське панування, — Ти, Українська Молоде, своєю активною участю на Мазепинському Здвигові Молоді засвідчиш перед вільним світом свою духову й фізичну відпорність на зазіхання червоних сатрапів та свою готовість для боротьби за ці високі ідеали, що просвічували Великим Мужам всього свободолюбного світу!

Українська Молоде!

В році, присвяченому поневоленим націям, Твоя масова участь у Мазепинському Здвигові Молоді тут, на вільній землі, є тим місцем, на якому Ти, Українська Молоде, маєш промовити в імені поневолених земляків до сумління цілого світу. Тому й

КЛИЧЕМО ТЕБЕ, УКРАЇНСЬКА МОЛОДЕ, — НА СТАРТ!

Діловий Комітет Мазепинського Здвигу Молоді.

Ню Йорк, 1. серпня, 1959

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Комісія Молоді ЮКОМА Ню Йорку робить підсумки

Комісія Молоді Юкома, яка відбуває свої наради систематично кожного місяця, зійшлась 23-го липня на своє дванадцяте з черги засідання, на якому зроблено підсумки дотеперішньої підготовки змагань в українознавстві і мистецькій самодіяльности молоді, а також і самого Здвигу Молоді, що має відбутися 19 - 20 вересня.

Голова Комісії поінформував приявних, що есеї з Мазепинською тематикою прислали дотепер члени Пласту і СУМА з таких осередків: Боффало, Сиракюз, Нюарк, а навіть Вінніпеґ; остаточний речинець надсилання есеїв рішено продовжити до 25-го серпня. Свою участь у мистецькій самодіяльності зголосили покищо Осередки СУМА в Трентоні і Нюарку та Пластова Група в Коговз, Н. Й. Вплинуло також кілька зголошень про виготовлювання одягів типових для доби Мазепи. Прислані есеї розгляне і оцінить окреме жюрі, і за найкращі праці будуть признані індивідуальним змагунам нагороди у формі цінних книжок; крім цього організаціям, до яких змагуни належать, буде зарахована сумарична скільність точок, які разом з точками здобутими в інших змаганнях (спортових, мист. самодіяльности) рішатимуть про признання відповідних місць поодиноким організаціям.

Здвиг Молоді відбудеться одночасно в Шикаґо і в Ню Йорку. Здвиг в Шикаґо матиме характер місцевої імпрези і його програму виповнять руханкові - вільноручні вправи, будова веж і мосту, хороводи, тощо; цей Здвиг організує місцева Комісія Молоді ЮКОМА під проводом д-ра Романа Барановського. Здвиг у Ню Йорку є подуманий як імпреза окружного характеру, в якій візьме участь молодь і громадянство східніх стейтів, зокрема з тих усіх осередків, які звичайно тяготіють до Ню Йорку. Передбачено політичні виступи, спортові змагання і мистецьку частину, в якій виступлять репрезентативні гурти поодиноких організацій молоді; програмою самого Здвигу керуватиме п. Вол. Бакад.

Обговоривши цілий ряд інших справ, зв'язаних зі Здвигом, як напр. справи господарсько - фінансові, пропаґанди, тощо, покликано до життя окрему господарсько-фінансову секцію, яка під проводом п. О. Лисогора та при співпраці пп. Флиса, Чупи, Колодія та інших має зайнятись мобілізацією фондів, збиранням оголошень і тим подібним.

В нараді, яка протягнулася до год. 11-ої вночі, брали участь пані Оксана Вікул, Алла Давиденко, Леся Храплива та спеціяльно запрошена балерина Оленка Ґердан і панове Вол. Бакад, Е. Жарський, О. Лисогір, Я. Падох і С. Савчак, який проводив нарадами.

А. В.

Орест Хортик і його успіхи в науці

Цього року закінчив Дрексель Інститут Технології у Филаделфії як бакалавр хемії Орест Хортик, син професора цього ж Інституту Івана Хортика і його дружини Ольги.

Орест Хортик

Панство Хортики походять із Буковини й прибули до Америки в 1950 році з Німеччини. У Филаделфії Орест скінчив з відзначенням гай скул „Ля Саль Каледж'", після чого вступив до Дрексель Інституту і вже в останньому році навчання в Інституті належав до тих сеньйорів, що мали спеціяльне відзначення „Фирст Онор" за найкращі поступи в навчанні. За гарні успіхи в хемії його нагородив медалею Американський Інститут Хеміків. Протягом останнього року навчання він вів з успіхом дослідну працю в галузі органічної хемії й результати цієї праці опублікував у „Джирнал оф Орґенік Кемістрі". Для продовження студій та одержання докторату вибрав Орест Принстонський університет, де рівночасно й викладатиме свій предмет.

Щиро бажаємо нашому молодому ученому якнайкращих успіхів на вибраному ним шляху!

Проф. О. К.

Ніксон має більшу популярність, як Рокефеллер

Ню Йорк. — Недавно нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер заявив журналістам, що він рішиться кандидувати на президента в листопаді або грудні ц. р., коли опитування громадянства виявить, що він втішається більшою популярністю як віцепрез. Ричард М. Ніксон. Газети стверджують, що в липні ц. р. Ніксон набагато вів перед перед Рокефеллером. І так директор аґенції досліду публічної опінії д-р Геллуп ствердив на початку липня, що Ніксон дістав 61 відсоток голосів, а Рокефеллер тільки 18; амбасадор Генрі Кеббот Ладж дістав тоді 11%, а Гаролд Стассен — 6. Щоденник „Міннеапольська Трибуна" переводила опитування в червні, а надрукувала її 4-го липня: Ніксон дістав 54 відсотки голосів, а Рокефеллер 32. Відбулися опитування також і в Каліфорнії: Ніксон — 64%, Рокефеллер — 22% (а три місяці вчасніше відношення голосів було як 48% : 32% в користь Ніксона). В п'ятій конґресовій виборчій окрузі Ню Джерзі опитувано більше як 7,000 осіб. Ніксон дістав 3,914 голосів (55.4%), а Рокефеллер — 1,725 (24.4%). Гадають, що губернатор Рокефеллер своє рішення в справі кандидатури на президента узалежнюватиме від того, кого виборці вважатимуть за такого республіканського кандидата, який легше може перемогти демократичного противника.

Замість квітів на могилу

бл. п. НАТАЛІЇ ГЛАДИШОВСЬКОЇ

— складають —

на садочок української дітвори в Німеччині

суму — $ 10.00

ПЕТРО ПОСТОЛЮК з донею ІРИНОЮ

З глибоким смутком повідомляємо Рідних, Приятелів та Знайомих, що у вівторок, 4-го серпня 1959 р. упокоївся в Бозі, після довгої недуги, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, на 75-му році життя,

НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ, БАТЬКО, БРАТ І ДІДУНЬО,

бл. п. МИКОЛА ЯЦКІВ

гімназійний професор.

ПАНАХИДА відбудеться в ЧЕТВЕР, 6-го СЕРПНЯ 1959 р., в год. 8:00 веч. в пох. Каплиці при 38 Lafayette Ave., Brooklyn 17, N. Y. (Downtown), біля Brooklyn Academy of Music.

ПОХОРОН відбудеться в П'ЯТНИЦЮ, 7-го СЕРПНЯ 1959 р., в год. 9:00 ранку, до церкви св. Миколая, 286 — 19th Street, Brooklyn 15, N. Y., — а звідти на цвинтар St. Charles, Farmingdale, L. I.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:

ЗИНОВІЯ, з дому КОСТИК — дружина
Д-р МИКОЛА й РОМАН — сини
Д-р МАРІЯ й ЛІДІЯ — доньки
НАТАЛІЯ — невістка
Інж. Роман ТКАЧ і д-р Осип ОРИШКЕВИЧ — зяті
АНТІН — брат
ВАСИЛЬ, БОГДАН, ЛАРИСА, ЗОЯ, МАРІЙКА й ОСИП — внуки

Ділимося сумною вісткою, що дня 4-го серпня 1959 р., на 57-му році свого трудолюбивого і жертвенного життя, прийнявши Найсвятіші Тайни, відійшла у вічність,

НАША НАЙДОРОЖЧА,

бл. п. Наталія ГЛАДИШОВСЬКА

донька бл. п. Марії і о. Теодора Кордуби, був. пароха Кутковець, коло Тернополя, член численних Товариств і громадська діячка в Тернополі, а опісля в Ліському повіті, на еміґрації і в Ню Йорку.

ПАНАХИДА відправиться в П'ЯТНИЦЮ, 7-го СЕРПНЯ 1959 р., в год. 8:00 вечора, в каплиці пох. заведення П. Яреми — при 7-ій вул на Мангеттені.

ВИНОС ТІЛА з каплиці до церкви св. Юра — в СУБОТУ, 8-го СЕРПНЯ 1959 р., в год. 8:30 рано.

Згідно з бажанням Покійної проситься, замість квітів, зложити даток на садочки для української дітвори в Німеччині і Австрії.

Горем прибиті:

Олександер ГЛАДИШОВСЬКИЙ — муж
ОЛЬГА і НАДІЯ — доньки
Зенон САВЧУК і Мирослав ШМІГЕЛЬ — зяті
ХРИСТИНА — внука

ПОВІДОМЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТ. АМЕРИК

Два ліжка в Медичному Центрі міста Ню Йорку для незаможних українців

Як відомо Український Інститут Америки, для виконування своєї філянтропічної програми, впродовж кількох літ розпоряджав у Медичному Центрі міста Ню Йорку, під 622 Вест на 168 вул., одним ліжком, що його призначувано час від часу для потребуючих українців.

Адміністратором цісі медично - харитативної служби був св. п. пастор Купчинський, який радо вдоволяв прохання потребуючих.

З того ліжка користало досі 26 українців, які на лікування зужили понад 600 днів. Тому, що континент лікувальних днів одного ліжка впродовж року завжди скоро вичерпували, тому в останніх двох роках залишилися слабі можливості призначувати це ліжко для потребуючих. В наслідок того Інститут мусів обмежувати свою- філянтропічну програму, а в кількох випадках, на жаль, не було навіть можливо вдоволити прохання потребуючих.

В тім огляді настала нині зміна. Щоб поширити філянтропічну діяльність Інституту, на медичному відтинку, придбано в цьому році ще й друге ліжко. Від місяця липня починаючи Інститут розпоряджає в Медичному Центрі міста Ню Йорку вже двома ліжками, які можна буде призначувати потребуючим українцям.

І друге ліжко зафундував відомий український індустріяліст і філянтроп Володимир Джус, президент Українського Інституту Америки, зложивши для тої цілі нову фундацію в сумі $10,000.

Дирекція Медичного Центру висловила гарячу подяку В. Джусові за його шляхетний дар, що водночас відкриває ширші можливості для Інституту виконувати філянтропічну програму на медично - харитативному відтинку.

З цього добродійства, лікування в Медичному Центрі, можуть користати незаможні українські громадяни, зокрема у випадках, що не мають жадної шпитальної асекурації, або хоч і мають, то її вже вичерпали та не мали б можливости далі лікуватися.

Потребуючі можуть надіслати зголошення до канцелярії Інституту, в наглих випадках навіть телефонічно, де отримають листок до приймального відділу Медичного Центру. Після прийняття пацієнтом заопікується Медичний Центр.

$3,500 на студійні позики

На останньому засіданні Головної Управи Українськоо Інституту Америки увалено виділити згадану суму на студійні позики в 1959 р.

Це є третя рата Ротаційного Фонду, що його основано перед кількома роками в сумі $10,000. З того фонду, в попередніх роках, уділено студійні позики (зворотні стипендії) на суму $7,470, а якщо додати повищу суму, призначену на позики цього року, то з фонду буде виплачено разом $10,970.

Вичерпання Фонду стало можливим завдяки тому, що два колишні стипендіяти, пп. Юліян Крижанівський та Любомир С. Онишкевич сплатили свої студійні позики в цілості ($1,600), а п. Ю. А. Гіліцінський частинно.

На запитання подається до відома, що студійна позика — безпроцентова. Одинокі умови, що кожний стипендіят має підписати, є такі:

а) що студійна позика буде сплачена впродовж 20 місяців після закінчення студій та отримання платної посади,

б) що стипендіят буде інформувати Інститут про поступ у студіях та голоситиме кожночасну зміну своєї адреси.

На інше запитання, чи можуть оримати позику студенти, що студіюють на високих школах в Европі чи і в інших країнах, звертаємо увагу на первісне оголошення, в якому виразно сказано, що позику можуть отримати тільки студенти, що „вписані на закінчення студій в одній з високих шкіл — тобто університет або каледж — ЗДАмерики".

З того випливає теж, що Інститут не уділяє позик на започаткування або продовжування студій.

Український Інститут Америки
Адвреса:
Ukrainian Institute of America, Inc.
2 East 79th Street,
New York 21, N. Y.

РЕГАБІЛІТАЦІЯ А. КРИМСЬКОГО

(Закінчення зі стор. 2)

зважаючи на ці закиди і застереження, Ващенко називає в закінченні своєї статті Кримського „одним із найкращих знавців української мови", який „збагатив наше вітчизняне мовознавство оригінальними працями, що не втратили свого значення ще й досі" і що „в своїх позитивних основах... є визначним вкладом в науку про українську мову".

Водночас із появою цісі статті про Кримського треба відмітити ще й факт, що студентам підсовєтських університетів дозволено вивчати мовознавчу спадщину Кримського. Так, наприклад, на науковій студентській конференції, що її влаштовував у квітні ц. р. Київський державний університет, між іншими студентськими працями була праця студента Я. Гончарука на тему „Літературознавча та літературно-критична діяльність А. Кримського в кінці XIX — на початку XX століть.

Про письменницьку і перекладницьку діяльність Кримського, крім згаданих вище 5 поезій в антології 1957 р., досі ніяких статтей чи хоч би передруків з творчости Кримського в совєтських газетах і журналах не було. Не згадується і його перекладів (три томи „Пальмове Гілля") особливо ж із східніх поетів (перських й арабських), навіть його перекладів із Гайне, що були чи не найкращими в українській перекладній літературі. У двотомник вибраних творів Гайне, виданих в Києві 1956 року, не ввійшов ні один переклад Кримського, хоч є там і переклади Лесі Українки. Щодо цього Кримського потрактовано так, як іншого дореволюційного видатного перекладача поезій Гайне, пізнішого еміґранта Максима Славінського.

Немає, ясна річ, у підсовєтських дослідників теж і відваги не тільки для того, щоб засудити, але хоч би згадати факт жорстоко-безглуздого знищення цього видатного й заслуженого науковця і письменника.

В КАНАДІ ВІДБУВСЯ МАЗЕПИНСЬКИЙ З'ЇЗД УСС

(Закінчення зі стор. 1-ої)

жіноцтво далі підтримує ідеали УСС, поширюючи видання УСС.

Ідеологічний реферат д-ра Ст. Ріпецького, що не прибув через недугу, відчитав чот. І. Коцур. Ідеологія УСС спиралася на Мазепинській традиції боротьби проти Москви аж до повного визволення України від московського ярма. Самостійництво, державництво, опертя на власні сили, на власну збройну силу, соборницька ідея — ці ідеали УСС- — стали власністю цілого українського народу. Учасники з'їзду вислали палкий привід недужому д-рові С. Ріпецькому. Після цього інж. М. Девоссер виголосив добре опрацьований реферат про Творця Листопадового Чину, сл. п. полк. Д. Вітовського, на тлі епохи, а вкінці візвав повтанням з місць й однохвилинною мовчанкою вшанувати його пам'ять.

Після обох рефератів, що були на високому рівні та викликали помітне враження, почалася дискусія. Започаткував її побр. Дужий з Віндсору закликом, щоб усі 8 українських комбатантських організацій об'єдналися в одну. Він піддав ідею створити Український Лицарський Орден, що мав би велике завдання виховати Мазепинське покоління. Ідеали УСС повинні стати основою нашого Лицарського Ордену. Побр. Кузич із Ст. Кетринс підкреслив, що якби ми мали свою державу, то на з'їзді УСС був би її президент і не стало б місця для бажаючих. Як ріки Канади зливаються в Ніягарі, так само всі наші ідеології і партії повинвні злитися в одну концепцію, бо цього вимагає від нас наша переломова доба. Д-р Я. Солтикевич згадав про спроби об'єднання всіх українських організацій ветеранів Канади в одну, одначе справа ще не дозріла, бо „кожна партія хоче мати своє військо". Завданням української еміґрації в Канаді є плекання Мазепинської традиції, що її відновили УСС.

Палкий привіт від Об'єднання б. Вояків Канади виголосив п. М. Деркач. Від Пластової Старшини Канади і Станиці Торонто вітав з'їзд пл. сен. В. Кметик, що прибув з делеґацією пластунів і пластунок з Торонта. Від Стрілецької Громади Венкуверу вітав з'їзд побр. М. Заяць.

Після цього відбулася нарада членів Братства УСС для опрацювання резолюцій і для полагодження організаційних справ.

О год. 6.45 в укранській катол. церкві св. Кирила і Методія місцевий парох, о. дек. Я. Чиж з о. Ст. Хабурським з Торонта відправили панахиду за поляглих УСС, а зворушливу проповідь сказав о. Ст. Хабурський. Після Богослужби у просторій залі цісї церкви відбувся бенкет для членів з'їзду і гостей, що зібралися в числі біля 200 осіб. Молитву провів о. Ст. Хабурський, капелян УСС, а сердечний привіт виголосив о. дек. Я. Чиж. Тостмайстром був п. К. Фіцик.

Голова Краєвої Екзекутиви УНО і братніх організацій, п. М. Шарик, виголосив змістовну промову. По тім п. М. Плавюк, голова УНО, виголосив промову від молодого покоління. Він підніс історичні заслуги УСС, їхній вплив на ціле українське життя, а головно на молодь, на Пласт, що йде їхніми слідами. Побр. М. Савчин передав привіт від Станиці Братства УСС у Филаделфії та прочитав свій зворушливий спомин про Маківку. Побр. П. Лозовський прочитав низку привітів: від Митрополита Кир Максима, від Пр. Владики Кир Ісидора, від Міністра М. Стара, посла д-ра І. Кучерепи, Станиці Братства УСС в Буенос Айрес, Братства к. Вояків І. Укр. Дивізії з Торонта, Головної Ради Братства УСС у ЗДА в Ню Йорку, Ліґи Укр. Кат. Жінок Канади, Організації Укр. Жінок ім. О. Басараб, СГД Канади, Гол. Управи Укр. Стріл. Громад Канади, Союзу б. Укр. Вояків Канади, Гол. Управи Укр. Християнського Руху в Німеччині, від УСС-ів: Сев. Борачка, Мокловича, Кірстюка, Д. Микитюка, Лесика, інж. О. Сецінського, І. Тиктора, Ст. Волинця, Станиці Братства УСС у Монтреалі, Укр. Стріл. Громади Торонто і ін. Усні привіти склали: д-р Ст. Росоха від Центр. Проводу Братства Дивізійників, С. Кислюк від Кр. Управи б. Вояків УПА в Канаді, М. Боровський від КУК, Лучба від Осередку СУМ у Ст. Кетринс, Корда від Ліґи Визволення України в Ст. К., ред. В. Софронів - Левицький від „Вільного Слова" і ін.

На закінчення Капеля Бандуристів ім. О. Вересая під проводом проф. Казанівського відіграла гарно низку пісень: „Не пора", „Вже більше літ двісті", „Їхав стрілець на війноньку", „Зірвалася хуртовина"", „Марш Сагайдачного", „Очерет мені був за колиску" і „Думу про Нечая". Всі точки були довго оплескувані. Заповідав дуже добре п. Р. Самотулка.

В неділю 8. після Служби Божої, що її відправив о. Ст. Хабурський, виголосивши прегарну проповідь, делеґація з'їзду зложила вінець перед пам'ятником Невідомого Вояка. Почесний шпалір творили члени Юного СУМ-у.

Після обіду прийнято резолюції, опрацьовані окремою комісією. Голова з'їзду попрощав з'їзд. Співом гимну УСС — „Червоною Калиною" — закінчено з'їзд, що був зразково переведений.

ЗАБЕЗПЕЧЕНЕВА АҐЕНЦІЯ МУСИТЬ ВИПЛАТИТИ АСЕКУРАЦІЮ ОСОБІ В ПОЛЬЩІ

Ню Йорк. — Суддя окружного суду Дейвід Н. Еделстейн вирішив, що Ґардіян Лайф Іншуранс Компані оф Америка мусить виплатити забезпеченеву полісу тим особам, які дістали її в спадку, і які тепер живуть в Польщі. В цьому випадку поліса виставлена на 20,000 долярів, але Інститут Забезпечень на життя повідомляє, що це рішення суду „звільнило до висилки до Польщі кількадесять сот тисяч долярів", і забезпеченеві аґенції змушені будуть вислати ті суми до Польщі заінтересованим особам.

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори 117 Відд. „Запорозької Січі", відбудуться в суботу, 15-го серпня 1959 р., в год. 7-ій веч., в Укр. Нар. Домі, кімн. ч. 36/III в Ню Йорку Всіх членів просимо явитися точно. — С. Кучма, предс.; В. Калина, секр.

ШИКАҐО, Ілл. — В-во св. Стефана, Відд. 221, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 9-го серпня 1959 р., в Домі Відділів УНС — 841 Н. Вестерн Еве., в год. 12:30 по пол. Проситься членів прибути, а особливо звертаємо увагу тим, що є задовжені з вкладками, прийти і заплатити свої залеглости, бо в противному разі, будемо змушені подати їх до суспендування. — Ф. Васильовський, предс.; І. Михальцевич, кас.; Т. Шпікула, секр.

Посмертні Згадки

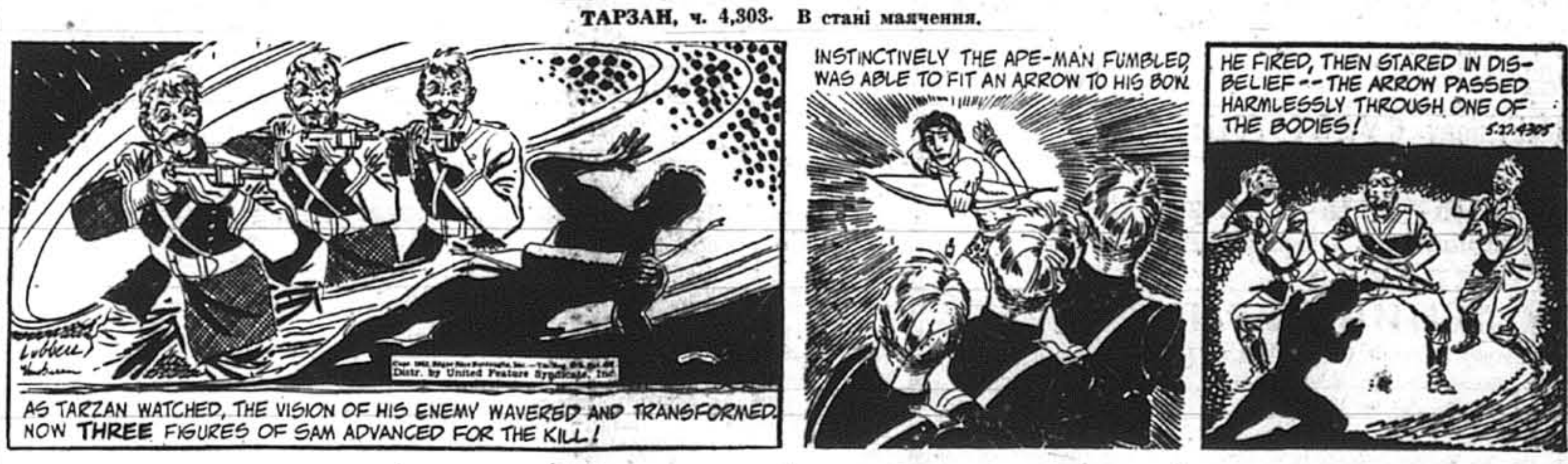
Томас ЛОВЕР, член 204 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, помер 4-го серпня 1959 р. Покійний народився 1904 р. в Джерзі Ситі. Полишив у смутку дружину Марію і братанича Тимка. Похорон відбудеться в п'ятницю, 7-го серпня 1959 р., в год. 10-ій рано, з пох. заведення П. Яреми, до церкви св. Юра при 7-ій вул. в Ню Йорку, а опісля на військовий цвинтар на Лонґ Айленд. — В. Й. П.!
В. Гасій, секр.

Андрій КРАЙНИК, довголітній член 176 Відд. УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер 21-го липня 1959 р., по довгій недузі. Покійний народ. в с. Добра Шляхоцькі, пов. Сянік, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину, 1 сина, 2 доньки, зятів та 2 внуків. Похорон відбувся 23-го липня 1959 р. із православної церкви св. Петра і Павла в Шикаґо-Борисайд. — В. П. П.!
І. Воробель

Михайло РУДНЯНИН, довголітній член і секретар Б-ва св. Анни, Відд. 365 УНСоюзу в Mahanoy Plane, Pa., помер 8-го липня 1959 р. Покійний належав до греко-кат. церкви св. І. Хрестителя в Maizeville, Pa. Полишив у смутку дружину Анастасію, доньку Ольгу, зам. Загодік, синів Володимира, Юрія, Михайла, Андрія і Петра, сестру Марію, зам. Гетьман та 13 внуків. Похорон відбувся з пох. заведення в Girardville, 13-го липня 1959 року до греко-кат. церкви св. І. Хрестителя, де відправлено Заупокійне Богослуження. — Покійного похоронено на парохіяльному цвинтарі в Frackville, Pa. — В. Й. П.!
Т. Р. Заходик, секр.

Матвій ПРИХІТКО, довголітній член 20-го Відд. УНСоюзу в Гемтремку, Миш., помер 9-го липня 1959 р., на 73-му році життя. Покійний народ. 1886 року в с. Завишень, пов. Сокаль, Зах. Україна. До ЗДА прибув 1911 року. Полишив у смутку дружину Юлію, з дому Смик, брата Якова, сина Миколу, 3 доньки — Анну, Марію, Стефанію та 4 внуків. Покійний був свідомим і жертвенним патріотом та добрим парохіяником своє церкви. 4 рази був делеґатом на Конвенцію УНС та довгі роки був предсідником Відділу. Похорон вібувся, при участи Родини, Членів Відділу та багатьох Знайомих, з церкви Пречистої Діви Марії, на цвинтар Mt Olivet в Дітройті. — В. Й. П.!
А. Трип, секр.

ТАРЗАН, ч. 4,303. В стані маячення.

Знайшовши трупа свого ворога Сема, мавполюд цілі дні йшов без харчів і води, спотикаючись в піску на пустині, будучи близький знесилення.

Його змисли були під впливом збільшеного живчика і болю голови... А ще він побоювався, що стан маячення найшов на нього.

Він втратив рівновагу. Довкільна територія почала крутитися... Світ фантазії намотувався щораз то швидше.